

Krónika

1. A 3296/1918. M. E. számú rendelet végrehajtási utasításának módosítása.

A hivatalos közlemények között hozzuk a földművelésügyi miniszter úrnak ezévi 65376/I—1. számú rendeletét, a kormányrendelet végrehajtási utasításának (143.800/1918. F. M.) módosításáról.

Az a szívós küzdelem, amit egyesületünk elnöke, **Hadik János gróf** a rendelet intézkedéseinek megfelelő végrehajtása iránt indított és folytatott, ma már jelentékeny részben eredményre vezetett.

Őszinte köszönettel kell megemlékeznünk elnökünk odaadó fáradságán kívül arról a jóindulatról, amellyel a *Földművelésügyi Miniszter Úr* Ónagyméltósága ügyünket felkarolta s a rendelet végrehajtásánál felmerült — kétségtelenül közérdekű intenciók által vezetett —, de mégis kellemetlen túlhajtásokat jórészen megszüntette.

A legteljesebb elismeréssel kell megemlékeznünk az erdészeti főosztály főnökének, *Pfeiffer Gyula* miniszteri tanácsosnak ez ügyben tanusított eljárásáról, aki magáévá téve egyesületünknek ezekben a kérdésekben kifejtett és megfelelően indokolt álláspontját a módosító intézkedésnek a legrövidebb úton leendő elkészítése, előterjesztése és szétküldése iránt, minden bürokratikus formaság mellőzésével soron kívül intézkedett.

Jól tudjuk, hogy a minisztérium elhatározásai mindenkor a főosztály retortáin szűrődnek keresztül s így annál nagyobb örömmel üdvözöljük a főosztály főnökének ebben a kérdésben történt erélyes és eredményes beavatkozását, mert módunkban volt meggyőződést szerezni arról is, hogy a kiadott belső rendelkezések sok olyan intézkedés elmaradását fogja eredményezni, amelyeket eddig a birtokososztály joggal kifogásolt.

Némelyek előtt talán indokolatlannak látszott az a szívós küzdelem, amelyet az egyesület a módosításért most, talán az új törvény küszöbén, folytatott.

Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a rendelet intézkedései a szabadrendelkezésű erdőbirtokokra az üzemterv elkészítéséig érvényben maradnak, könnyen beláthatjuk, hogy a ren-

delet intézkedései még hosszú időn át fogják egyes magánbirtokok gazdálkodását érinteni.

A küzdelem tehát nem volt indokolatlan.

2. Erdőrendezői értekezlet.

Úgy véljük, olvasóink legnagyobb része csak Nagypál István tagtársunk cikkéből értesül arról, hogy ilyen is volt és igen fontos határozatokat hozott.

Az erdőrendezés közérdekű fontossága nálunk napról-napra emelkedik.

A régebbi időkben, amikor az üzemtervszerű gazdálkodásra kötelezett erdők kétharmada állami tulajdont alkotott vagy állami kezelésben volt, az erdőrendezési dolgok sokkal inkább voltak az állami adminisztráció belső ügyének tekinthetők, mint ma, amikor ezeknek az erdőknek 60%-a sem nem állami tulajdon, sem állami kezelésben nem áll, hanem magánbirtok s amikor az új erdőtörvény remélhetőleg mielőbb kimondja az általános üzemtervkényszert.

Kétségtelen, hogy az ilyen megállapodások, amelyek rendelet formájában látnak később napvilágot, az egész szakközönséget igen közelről érintik és melegen érdeklik.

A régi időkben az enémű rendelkezéseket közzé tették még akkor is, ha azok kifejezetten csak az állami erdészeti adminisztrációt érintették.

Közzé tették azért, hogy a magánbirtokososztálynak és a magánerdőtisztikarnak hasznos tájékoztatóul szolgáljanak.

Ma, amikor összes erdeinknek csak 19%-át kezelik állami erdőtisztek, az ilyen rendelkezésekről a többi 81% erdőbirtokosa és kezelőtisztje csak véletlenül szerezhethet tudomást.

Véleményünk szerint ma az ilyen tárgyalások is bizonyos mértékig, az eredményük gyanánt leszűrődött határozatok pedig teljes egészükben a nagy nyilvánosság elé tartoznak.

Hiszen mindnyájan tudjuk, hogy a erdőrendezési munka, annak keresztülvitele az egész erdőbirtok használatát, jövedelmét, értékét igen jelentősen befolyásolják.

De közérdek az is, hogy mindazok, akik üzemterv készítés-

sével vagy végrehajtásával foglalkoznak, ezekről az elhatározásokról részletes tudomást szerezhessenek.

A leghatározottabban kifogásolnunk kell azt az eljárást, amely az ilyen fontos kérdések megállapításába a magánszolgálatban álló és szabad pályán mozgó erdőtisztikart egyáltalán nem vonja be, sőt az eredményeket sem hozza lehetőleg azonnal teljes nyilvánosságra.

Ilyen körülmények között nem vehetjük megnyugvással a minisztériumnak azt a kijelentését, hogy az egyesületet a fontosabb kérdésekben „úgy, mint eddig” meg fogják hallgatni.

Másrészről, mivel a kérdést igen fontosnak tartjuk, ezúton kérjük a megállapodásoknak mielőbb leendő közzétételét.

3. Erdőrendezési napi kérdések.

Az Erdőgazdasági Szemle ezévi első füzete igen értékes tanulmányt közöl e címen Fekete Zoltán főiskolai tanár tollából.

Nem foglalkoznánk itt a kérdéssel, ha a cikkíró nem foglalna állást az egyesületnek az új törvénytervezet 42. §-ára vonatkozó határozatával szemben, amely azt javasolja törvénybe iktatni, hogy a szabadrendelkezésű erdők használatának mérvét az erdő növedékénél kisebb mértékre korlátozni ne lehessen.

A rendelkezés célja kétségtelenül az, hogy a vágásfordulók túlmagasán való megállapítását megakadályozza s így a birtokos használatait túlságos mértékben korlátozza.

A birtokososztály és magánerdőtisztikar védekezése itt teljesen érthető és az utolsó évek tapasztalataiból fakad.

Sok üzemtervről tudunk, ahol a vágásfordulónak kétszeresre vagy még ennél magasabbra való felemelése, illetőleg az engedélyezhető használatoknál túlmagas vágásforduló alapulvétele erdőbirtokost és kezelő erdőtisztet a legsúlyosabb kérdés elé állított az erdő jövedelmezőségét illetőleg.

A törvényelőkészítő bizottság javaslata bizonyos minimális területhányadot kívánt megállapítani, ami — véleményünk szerint — sokkal helyesebb, mert egyszerű, könnyen ellenőrizhető, biztos alap.

A törvényelőkészítő bizottságot a megállapodásnál az vezette, hogy az alakítandó törvény amúgy sem örökéletű, s a

következő törvény alkotóinak sokkal könnyebb lesz a helyzetük, ha az összes erdőknél már 30, illetőleg 50 éves szabályos korosztály-eloszlást találnak.

Viszont az átmeneti idő alatt az eddig teljesen szabadon kezelt magánerdők tulajdonosai is meg vannak védve a jövedelem túlságos visszaszorítása ellen.

A választmányi ülésen merült fel a természetes felújítás hívei részéről az a kifogás, hogy „a javasolt szöveg a külföldön azt a látszatot kelthetné, mintha Magyarországon még ma is tarvágásos alapon rendeznék be az erdőket”.

Bár véleményünk szerint a természetes felújítás alapján berendezett erdőknél is csak a terület lehet a szabályos korfokozat-eloszlás kiszámításának és megállapításának alapja s minden szabályos állapot csak a területre visszavezetve képzelhető el, a megegyezés kedvéért elfogadtuk a növedékre vonatkoztatott közvetítő indítványt.

Fekete cikkében azt kifogásolja, hogy e megoldás mellett készleteink nem fognak gyarapodni és hogy a megoldás az erdőgazdasági többtermelést lehetetlenné teszi.

Az első tételt maga Fekete is megcáfolja, amikor igazolja azt, hogy mai, jelentékeny részben silány állományaink helyén létesített jónövekvésű, megfelelő fanemű állományokkal a részleteket bizonyos mértékig állandóan szaporíthatjuk.

Ha tehát figyelembe vesszük azt, hogy az új törvény sem lesz örökéletű, az átmeneti időre ez az intézkedés teljesen megfelelő.

Megfelel pedig annál inkább, mert e mellett a megoldás mellett a használatokba a gyérítéseket is be kell számítani, mert hiszen ezek is a növedékből kerülnek ki.

Mivel pedig a jobb fiatal állomány gyérítése akár hányszor nagyobb fatömeget fog adni a rossz növésű idős erdő 10 évi növekvésénél, mihelyest a fiatalosak annyira fejlődtek, hogy nagyobb mértékű, értékesebb előhasználatot adnak, a használatot az idős állományokban szükség esetén mérsékeltlen korlátozni lehet.

Gazdasági szempontból ez a korlátozás ma alig indokolható. A kérdés e része azonban már bele nyúlik Fekete másik

állításának a tárgyalásába, amely szerint a megoldás lehetne lenné teszi a többtermelést.

Véleményünk szerint téves Feketének az az állítása, hogy a többtermelést csak a magasabb vágásfordulóval lehet szolgálni.

Az erdőgazdaság mérlege csak akkor kerül egyensúlyba, ha a használat mértéke a növedék mértékét meg nem haladja.

A magyar erdők haszna (hozadéka), amint azt Fekete is elismeri, ma nagyon csekély és pedig elsősorban azért, mert elhanyagolt állományaink növekedése mélyen alatta marad annak a mértéknek, amit ugyanazon a területen gondozott állománytól várhatunk.

Ha tehát a gazdasági egyensúlyt is fenn akarjuk tartani s a többtermelést is előmozdítani, célunk csak egy lehet: minél nagyobb évi termést (növedéket) produkálni erdeinkben, aminek természetes következménye lesz a hozadékok emelkedése is.

Az állományok számottevő részében tehát nem fatömeggyűjtésre, de a növedék emelésére irányuló gazdaságot kell folytatnunk.

A magas vágásforduló lehet eszményi cél és ott, ahol az ehhez szükséges korfokozatok rendelkezésre állanak, jelentősebb anyagi áldozat nélkül fenn is tartható. Ott azonban, ahol rossz korfokozateloszlás, silány állományok vannak csak a jelentől kíván a jövő érdekében igen gyakran elviselhetetlen és a köz érdekében sem indokolt áldozatot.

Ha figyelembe vesszük, hogy az erdőt sok és jelentékeny olyan kiadás terheli, amely a használatok apasztásával nem csökkenthető (adó, kezelés, őrzés, kegyúri terhek, stb.), könnyű megállapítanunk azt, hogy a hozadéknak aránylag csekély apasztása a birtokos jövedelmét igen sokszor kétszeres, sőt ennél nagyobb százalékarányban csökkenti.

Ne feledjük el azt, hogy az állományok átalakítása, ami legtöbbszörre más fánemű erdők telepítésével jár, költséges beruházás, amit csak akkor követelhetünk, ha annak fedezésére megfelelő jövedelem áll rendelkezésre.

És vajjon kiviteli mérlegünk szempontjából olyan nagyon előnyös-e, ha a ma végtelenül nehéz gazdasági viszonyok között a vágásfordulók emelésével csökkentjük a hozadékokat s agyon-

terheljük a ma gazdasági életét azért, hogy talán 80 év múlva el tudjuk érni a behozatal jelentős csökkenését?

Addigra megöl bennünket a kamat, amivel mi nem nagyon szeretünk számolni.

A közfogyasztás tárgyai, amikből ma behozatalunk nagy tömege kikerül, nem nagyméretű anyagok.

Gazdasági mérlegünk, de gazdaságunk biztonsága is sokkal jobban állna, ha nem volna furnir-rönkünk és elsőosztályú tölgyanyagunk, ellenben bőven volna tűzifánk és építőanyagunk.

Mert hiszen a behozatal zöme ezekből kerül ki. Ezeket pedig alacsonyabb vágásforduló mellett, megfelelő fanemek megválasztásával sokkal hamarabb tudjuk pótolni.

Ha erdeink 25%-a fenyves volna, 30 és 40 éves állományok gyéritési anyaga bányafaszükségletünket, teljesen fedezné, papírgyártásunknak is sok nyersanyagot adna, sőt építkezési anyagaink jó része (faragott fa) is kikerülne belőlük.

A főhasználat pedig 50—60 éves vágásforduló mellett egész fűrészárubehozatalunkat fedezné.

Mai legjobb tölgyeseink átlagos hozadékával szemben 2—300%-os jövedelememelkedést jelentene az ilyen átalakítás, csak természetesen el kellene ismernünk azt, hogy 50—60 éves tarvágásos üzemmódban kezelt lucállománnyal vagy 30—40 éves ugyanúgy kezelt kanadai nyár-, éger-, nyirállománnyal, sőt akác sarjerdővel is lehet helyes gazdálkodást folytatni s nem kellene az egyedül üdvözítő, de magas vágásfordulóhoz kötött természetes felújítást tartani az erdőgazdálkodás egyetlen reális alapjának.

Ezeket a célokat átmenetileg, a törvénytervezet eléggé szolgálja. Elsősorban azért, mert meggátolja a készletek túlságos apasztását s emellett módot nyújt a növedékek számottevő gyarapítására. Másrészről megvédi a birtokost attól, hogy a jövő érdekében szükséges áldozatok címén mai létérdeke kerüljön veszélybe. Végül módot nyújt arra is, hogy erdeinkből feltétlenül kivehessünk annyi fát, amennyit azok ma megteremnek, s amire éppen a behozatal apasztása érdekében feltétlenül szükségünk van.

Teljesen megértem, hogy az erdőrendezéstan tanára csak az eszményi állapotot tekinti.

A törvény megalkotásánál azonban számolnunk kell azzal, hogy a birtokosztály a fanemek, üzem mód, vágásforduló megállapításának kérdését nem adhatja ki kezéből, mert hiszen az erdő jövedelme, értéke teljesen ettől függ, de ettől függ az is, mennyire szolgálja az erdő a tulajdonos különleges érdekeit.

Feketének a részletekre vonatkozó észrevételei nemcsak mindenben helytállóak, de régi óhajtásai is az erdészeti köröknek.

4. Az angol példa.

Az olasz földművelésügyi miniszter ittjárta alkalmával rámutattunk arra, mit végez Olaszország az erdősítések terén.

Most közöljük azt, amit az angliai erdősítésekről a *Wiener Allgemeine Forst und Jagdzeitung* ír:

„Nagybritannia tudvalevőleg egyike az erdőben legszegényebb államoknak s az angol kormányzatnak egyik legfontosabb feladata az észszerű erdősítésről gondoskodni. Az 1928-ban közzétett Census of Woodlands szerint az erdőterület kerekén 2 millió acre-ra (1,250.000 ha. az összterület 5%-a) rúgott. Ebből alig a fele szál as erdő, a többi bozót. Zárt erdőterület igen ritka.

Az ország faszegénységével szemben a faszükséglet különösen nagy. Az országos gazdasági bizottság a fanyagokról szóló 10. jelentésében több mint 1 milliárd köblábra (kb. 32 millió m³) becsüli az évi fogyasztást, aminek a belföldi termelés csak kerekén 5%-át fedezi. A behozatal értéke az utolsó években átlag 60 millió font sterlingre (1700 millió pengő) rúgott; ennek kétharmad része gömbölyű fa, a többi félgyártmány és faárak.

A behozott nyersfából a bányafa a legjelentősebb tétel. A behozatal főként a skandináv államokból, ezenfelül most Oroszországból és a környező államokból származik. Oroszország 1929-ben csupán fűrészáruban 750.000 standardot importált. Magának a brit birodalomnak gyarmataiban igen kiterjedt erdőségeik vannak, köztük igen értékes épület- és haszonfa-erdők, mint teak, mahagoni, valamint egyéb luxus és nemes fafajok s ezenfelül Kanadában elsőrendű fenyőerdők. Az utóbbiak fatermését azonban túlnyomó részben az Amerikai Egyesült-Államok használják fel.

Már a háborúelőtti időben is fontos szerepet játszott az angol erdők felújításának kérdése. A több oldalról beszerzett javaslatok és vélemények eredményeképpen az 1909-ben felállított „Development commission” felhatalmazást kapott, hogy a beruházási alapból bizonyos összeget erdősítésekre fordítson. Mégis ez irányban igen kevés történt.

A háború idején, amikor a tengeralattjárók a bányafa-behozatalt lehetetlenné tették, Angliában nagy területeket (kb. 180.000 ha, az egész erdőterület 15%-át) taroltak le. Az újra-erdősítés keretében a háborúutáni időben állították fel az „Acland comitee”-t, amely 1919-ben egy nagyszabású erdősítési tervet készített az 1929-ig terjedő időre. E terv szerint az állam egy külön erre a célra rendelt hatóság, a „Forestry Co” felügyelete alatt 150.000 acret köteles felújítani. A bizottságnak 3½ millió fontot bocsátottak alapként rendelkezésére (kb. 98 millió pengő) a szükséges terület megszerzésére és beerdősítésére.

1923-ban a bizottság rendelkezésére bocsátották a legkorosabb állami erdőket (25.000 ha). A tíz év alatt kerekén 250.000 acre új erdőt telepítettek; ebből 150.000 acret maga az állam, 50.000 acret magánosok és községek állami segítséggel, 50.000 acret pedig minden állami segítség nélkül.

Az ez alatt az idő alatt foganatosított használatok mérvét nem ismerjük. Az erdősítés az egyik jelentés szerint acrenként 8.17 fontba ((ha-ként 400 pengő körül) kerültek. A várható hozadékok nem elegendők a befektetett tőke kamatoztatására és törlesztésére, ezért a befektetett állami tőkének már több mint 40%-át leírták. Ily körülmények között érthető, hogy magánbirtokosok támogatás nélkül keveset erdősítenek.

A „Forestry Co” tízéves programja 1929-ben lejárt. *Az angol parlament egyhangúlag elhatározta az erdőtelepítésnek fokozott mértékben való folytatását. A legközelebbi tíz évre 330.000 acre beerdősítését irányozták elő s e célra 9 millió fontot (250 millió pengő) bocsátottak rendelkezésre,*”

Úgy látszik, ezek az államok, amelyek a háború idején is fában szegények voltak, sokkal jobban tudják értékelni az erdőgazdaság fontosságát.

Pedig Anglát, a tengerek urát, szabad vizek környezik, nem ellenséges államok, mint bennünket.

5. Erdőgazdaság és fafogyasztóipar.

A közeli napokban a Német Mérnökök Egyesülete kereste fel fővárosunkat.

A küldöttség egyik ezzel megbízott tagja felkereste a földművelésügyi minisztériumot és egyesületünket is, érdeklődve aziránt, hogy a jövő évben Wienben tartandó fabemutató érdekelné-e Magyarországot is és hajlandó-e azon résztvenni.

A német ipar nagyon jól tudja, mit jelentene számára az, ha faanyagszükségeit megfelelően előállítva belföldön tudná fedezni.

A termelő és fogyasztó között annyira szükséges kapcsolat megteremtése céljából a nagyipar által fenntartott német mérnökegylet néhány év óta az erdészeti egyesülettel együttesen tartja üléseit.

Fabemutatókat rendez, ismerteti szükségleteit a termelőkkel, kísérleti problémákat vet föl, sőt fedezi nemcsak a bemutató, hanem a kísérletek költségeit is.

Még a mi kért részvételünk költségeit is hajlandók fedezni.

Hol van ettől a mi ipari tőkénk, amelyik rövidlátó garaszkodásával kézzel-lábbal kapálódzik még az ellen is, amikor a magyar termelés az egyenlő elbánásért harcol a külföldi behozatallal szemben?!

Pedig ha határainkat nem a háború 4 évére, de félannyi időre lezárják jóakaró szomszédaink, a magyar ipar 80%-a menthetetlenül elpusztul.

Vajjon mi megértjük-e valaha az idők szavát, vagy csak saját kárunkon okulunk a teljes elpusztulásig?